

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea“, „Foala Interesantă“ și „Plugarul Luminat“ — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoși, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui Iohn I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foala pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Clipe senine.

Frumoasele sărbări patriotice a săptămânii trecute și a celei de față. —

Suntem fericiți când, printre altele vești rele și măhnitoare ce se aud zilnic când dintr'o parte, când dintr'alta a țării, — avem prilej a aduce și știri de întâmplări frumoase, înălțătoare de suflet, cari prin strălucirea lor, prin scopul înalt și nobil ce-l urmăresc, copleșesc știrile rele și le aruncă oarecum de-o parte, ca umbra în fundul văii, în vreme ce soarele luminează coastele și crestele munților și plaiurile dela poalele lor. Astfel de vești frumoase sunt și cele de mai jos:

Spuneam în numărul nostru 19, că se pregătește și la noi sărbarea duloasă și mișcătoare a înmormântării cu parada convenită, a unui erou necunoscut, a osemintelor unui soldat mort pentru țară în așa fel, că cei ce, după potolirea valului de foc, au dat peste trupul lui mort, amestecat cu țărina țării pentru care a luptat și a murit, nu au putut ști că cine este fericitul întâiu Domnul. Și sute și mii de inși au murit așa. Trupul unuia din acești eroi necunoscuți a fost așezat și în alte țări în mormânt nou, cu toată pompa militară și civilă, cu toată cinstea ce i-o pot da cel rămas în viață, — însemnând că prin el, această deosebită cinste se dă tuturor, cari ca el au murit pentru scumpa țară. În ziua înălțării Domnului, ziua Eroilor, s'a făcut acest lucru și în România noastră:

La Mărășești.

Mercuri, în ajunul zilei Eroilor (înălțarea) au fost aduse la Mărășești, în Biserica Adormirii Maicei Domnului, 10 sicrie cu trupurile a 10 soldați necunoscuți, îngropați în țară a se ști cine sunt, în 10 cimiteri dela spatele celor mai grele locuri de lupte: dela Mărășești, Topraișar, Jiu, Azuga, Predeal, Muscel, Mărăști, Cerna, Târgu-Ocna și Chișinău, și acoperite de flori și de steagul țării au fost puse lâng'oltă în Biserica. Peste noapte au fost păzite de o gardă (vardă) de onoare. În ziua înălțării dimineața s'a făcut sfânta slujbă de Episcopul militar Teculescu dela Alba-Iulia și numeroși preoși, fiind de față P. S. Lor Metropolitul Pimen al Moldovei, episcopul Niculescu dela Roman, apoi: Ministrul de război,

mulți generali și ofițeri și lume foarte multă, domni și țărani.

Alegerea cosciugului...

După sfârșirea slujbei, ministrul de război a scos din șir pe un elev al școlii militare din Craiova, fiu al unui astfel de erou necunoscut, — și ducându-l în fața celor 10 sicrie, l-a spus, să aleagă el sicriul care să fie înmormântat, în locul tuturor, ca închipuind pentru toți, pe „Eroul Necunoscut“... Băiatul, a cărui tată e și el perdut așa, și-a legat tot gândul și sufletul lui de unul din cele 10 sicrie, nădăjduind că Dzeu îl va povățui să arate chiar pe acela în care o fi zăcând iubitul său tată perdut... Apropiindu se de un sicriu, el a zis cu glas trămurător:

„...Acesta e tatăl meu!“

Ochil tuturor se umplură de lacrimi când băiatul se plecă pe capul sicriului și-l îmbrățișă și-l sărută, închipuindu-și că-și sărută pe dragul său tată... Acest sicriu a rămas dară să fie îngropat la București cu cinstea cea mare, — iar celelalte uoauă, purtate pe umeri de ofițeri și soldați, au fost înmormântate aci la Mărășești, unul lângă altul, cu evlavie și cinste!

Cel al 10-lea, e dus la tren și cu trenul la București, unde a fost așteptat și primit cu pompă mare și dus la biserica „Mihai Vodă“ unde s'a făcut slujbă deosebită asupra lui, fiind de față Principele Carol, Ministri, trimișii statelor străine, și bărbați politici de frunte ai tuturor partidelor. Lângă sicriul așezat în biserică, erau puse pe 3 scaune perinițele cu medaliile mari trimise Eroului Necunoscut român de Franța, Polonia, America, și altele. America a trimis „Medalia de onoare a Congresului“, cea mai mare medalie ce o dă America, pe care din 12.000 de ofițeri americani cari au luat parte la război, numai 17 au capătat-o! Al 18 e „Soldatul Român necunoscut!“

După sf. slujbă, sicriul a fost ridicat de 4 ofițeri din cei decorați cu „Mihai Viteazul“, și pornit spre locul de odihnă, așezat pe dricul unui tun, tras de 6 cai măreți. Lume nesfârșită în jurul lui și n'urma lui. Când a trecut prin fața Cercului Militar, mii de studenți cari se așezaseră aci, au îngenuchiat în fața cosciugului cu osemintele sfinte ale celui jertfit pentru patrie. Toată lumea a rămas plăcut înfiorată de acest semn

de mare cinste a tinerimei universitare!..

În „Parcul Carol“, strălucit împodobit, s'a făcut așezarea lui de veci în „Mormântul Eroului Necunoscut“. Până sicriul a stat pe marginea mormântului, s'au rostit cuvântări mișcătoare și înălțătoare de însuși Regele țării, care a pus pe sicriul Soldatului Necunoscut marea medalie „Virtutea Militară“... A vorbit și întâiu Ministru Brătianu; au pus cununi în numele țării lor: Ministru Angliei, Cehoslovăciei, Iugoslaviei, Americii, Japoniei, Greciei, Franței, Italiei, Poloniei, — și altele.

Trupele au defilat (au trecut în pas sărbătorec) pe dinaintea sicriului, închinându-și toate steagurile în fața lui... La ciasul 12 s'a dat semnal și toată lumea a stat descoperită și mută, în adâncă tăcere, două minute, cari însemnau, prin tăcerea lor sărbătorească, o adâncă și tainică rugăciune spusă din toate inimile, pentru sufletele scumpilor noștri morți pentru patrie. (Tot atunci în toată țara, la ciasul 12, s'a făcut aceeași tăcere rugătoare în taină, două minute...) Apoi sicriul a fost coborât, în glas de muzici, în mormântul sărbătorec, pe al carui capac (coperiș) sta scris:

„Aici doarme, fericit întru Domnul, „Ostașul Necunoscut“ săvârșit din viață în jertfa pentru unitatea neamului românesc.

„Pe oasele lui odihnește pământul României întregite“...
1916—1919.

Incolo prin țară

s'a sărbat ziua Eroilor cu pompă la fel de frumoasă și cuvioasă. Acolo unde se găsec trupe, ele au condus sărbările, înălțând strălucirea zilei și mărind-o după cădere.

Eroul frontului dela Tisa!..

— Dela Ciucea. —

Printre sicriile eroilor necunoscuți adunate de pe felurite câmpii de luptă și înmormântate lângă olaltă în cimiterul sfânt dela Mărășești, — Ministeriul de război a dorit să fie și un sicriu luat de pe frontul dela Tisa... S'a ales pentru acest scop desgroparea unui erou necunoscut din cimiterul dela Ciucea, unde a stat atâta vreme înșepenită „linia de demarcație“ (de despărțire a hotarului spre Ungaria), și de unde s'a pornit apoi avântul armilor române care nu s-au mai oprit până n'au înfipt steagul ro-

mănesc pe cetatea dela Buda, pe pomposul Parlament din Budapesta și pe palatul regal de pe Gellérthegy, mândria Budapestei... Și în lupta cu Ungurii am avut „eroi necunoscuți“... Osemintele unuia din ei a fost desgropat cu paradă militară și bisericească frumoasă, Joi, la înălțare. Slujba bisericească a săvârșit-o protopopol Muntean din Huedin și preotul Truța. După ridicarea sicriului a rostit cuvântare frumoasă protopopol Muntean, apoi una foarte mișcătoare și înduioșătoare dl Octavian Goga, fost Ministru, care a arătat în cuvinte pline de poezie și de adevăr, soarta duloasă a eroului mort pentru țară și rămas — necunoscut... Apoi sicriul a fost pus pe un car tras de 4 boi, împodobit și însoțit de lume, care l'a dus la gară, unde a fost pus într'un vagon special și trimis la Mărășești, ca să-și doarmă somnul de veci alături de frații sei de soartă și de vitejie, în cimiterul, care va fi loc de evlavioase perigrinări a școlilor, și a multă lume, care va merge acolo an de an spre a lua suflet nou dela mormintele sfinte ale eroilor necunoscuți.

In alte orașe

peste tot locul în țară, ziua eroilor a fost la fel cu sfințenie și sărbări potrivite sărbătorită.

— La Orăștie, armata, îmbrăcată în serioasa și impunătoarea uniformă de război, cu casca franceză de metal pe cap, a luat parte cu Muzica în frunte, la slujba Dzeiască și la parastasul slujit pentru sufletele eroilor în cimiterul ortodox, unde eroii sunt înmormântați toți lângă olaltă.

— Școlile noastre locale, Liceul, Școala medie de fete, școala primară și Orfelinatul, ca și Cohorta Cercetașilor, băieți și fete, au ieșit, cu corpul lor profesoral, cu stindarde, în rînduri frumoase, — și după slujba dzeiască au defilat, drăguț și voinicește, înaintea armatei, — a urmat apoi defilarea mândră și marțială a armatei. — La ora 12 armata, care, încungiurată de foarte numeros public, aștepta în piață această oră, — a plinit și închinarea cea tăcută și sfintă, stînd cele 2 minute în tăcere desăvârșită, ca și tot publicul, ca o tainică rugăciune pentru Eroul Necunoscut ce atunci era slăvit în același fel și în București și în toată țara...

A fost o zi frumos închinată pomenirii celor cu vrednicie pentru patrie și neam.

3/16 Mai.

Altă zi luminată a săptămânii trecute a fost ziua de Marți 3/16 Mai (care răspunde lui 3/15 Mai dela 1848), — a cărei sărbare cu deosebită pompă la Blaj, Tebea și aiurea, am vestit-o în numărul trecut. Sărbarea a avut același scop nobil: a învăța rândurile de azi de oameni, pe cei mari, ca și tineretul, a se închina pomenirii celor ce și-au dat trupul și sufletul lor, și toată tihna vieții lor, pentru fericirea neamului lor! Implinindu-se 75 de ani dela „Adunarea celor 40.000 de Români pe Câmpul Libertății” de lângă Blaj, această zi s'a sărbat frumos: Au fost poftite la Blaj îndeosebi Școlile din toată țara. Au venit solii de elevi dela toate Liceele din Ardeal și Banat (doar 2—3 din părțile de Miazănoapte, prea depărtate, n'au putut veni), apoi solie de câte o sută de tineri dela Liceul Sf. Sava din București și dela Liceul Petru-Pavel din Ploiești, — și dela altele încă. Peste 1500 de tineri din clasele mai înalte ale Liceelor (gimnaziilor) s'au adunat, și ei au fost conduși să vadă Muzeele și Bibliotecile și Școlile și Metropolia din Blaj și Piatra Libertății și Mormintele Tribunalilor dela 48 Axente și Laurian, și altele. Peste tot locul zelosul profesor Al. Lupeanu-Melin, redactorul „Unirii Poporului” le-a dat lămuriri luminoase, îmbogățind cunoștințele tinerilor și învățându-i a cinsti pomenirea marelui trecut și a celor ce l'au făcut mare prin viața lor, prin faptele lor! Aceasta mai ales Luni în preziua sărbării. Iar Marți au avut loc marile sărbări, în Catedrală, pe „Câmpul Libertății”, fiind de față Metropolitul Suciului și Episcopul Niculescu dela Lugoj, doi Miniștri: Al. Constantinescu și I. T. Florescu, apoi fruntași ai vieții de obște și ai partidelor politice și trimișii gazetelor. Afară de partea de închinare amintirilor dela 1848, înviătoare de credința în puterea de viață a acestui neam, și în viitorul lui, — au fost și puncte de desfătare: întreceri studențești, concerte și altele. — Totul a fost foarte bine reușit, — spre cinstea fruntașilor din Blaj cari au ostenit ca să arate un lucru frumos, ca de atâtea ori încă în trecut.

10/23 Mai.

Iar în săptămâna de față, Mercuri, în 10/23 Mai, zi de întreită sărbătoare națională a Vechiului regat, aducând aminte de așezarea în Tronul Țării la 1866 a acestei Familii Domnitoare, sub care România a făcut așa de puternici pași spre mărire, apoi de zmulgerea Neatârării depline a Țării de sub domnia turcească la 1877, și de Incoronarea de Rege al României, alui Carol,

la 1881, care pân'atunci era numai Principe (Voevod). Sunt cele 3 date, 3 trepte mari de înălțare a Țării Românești, a neamului. De aceea această zi se sărbează ca Sărbătoare Națională cu paradă mare îndeosebi în București, dar și încolo în toată țara.

La Orăștie 10/23 Mai a fost sărbat drăguț de tot. Cei-ce știu ce-s sărbările de 10 Mai în orașele mari ale Țării, vor fi aflat că a fost foarte modest ce s'a făcut la noi. Dar noi cari știm că în orașe ca Orăștie, înainte de război nu vedeam nicăând o paradă militară și școlară care să atragă luarea aminte asupra ei, — ne bucurăm foarte de ce vedem la 10 Mai și de ce am văzut ieri. A fost slujbă bisericească frumoasă, cu cor și cu conlucrarea Muzicii militare, care a cântat de 2 ori „rugăciunea” lângă altarul bisericii înălțând suflitele celor din biserică. La sfârșitul slujbei, la care erau de față: Corpul ofițeresc în frunte cu dl Col. Constantinescu, Comandantul Brigadei și a garnizoanei de aici, Primăria, Corpul profesoral al Liceului, al Școlii Medii de fete și al Școlii primare, și numărös public, — dl Director al Liceului, Aron Demian, a rostit o foarte frumos întocmită vorbire, spunând că 10 Mai e în viața neamului, această zi luminată, care în viața religioasă sunt Paștile frumoase și vesele. A arătat în chip foarte viu în-sămănătatea zilei și a tras învățături din cele ce se văd în viața de azi, cea cu multe scăderi și lacomii, și cum ar trebui să fie, dacă ne-am insufla de pildele luminate ale zilelor pe cari le prăznuim...

După ieșirea din biserică dnul Comandant Constantinescu, a trecut trupele în revistă în strada din fața Bisericii, apoi le-a ținut o scurtă și luminoasă vorbire despre în-sămănătatea zilei, încheind cu întreit „Ura!” la adresa M. S. Sale Regelui, Reginei, și a României Mari!

A urmat defilarea (trecere în pas sărbătoresc) primită de dl Comandant militar, în fața unei tribune împodobită cu verdeață și steaguri treicolore. A fost o vedere înălțătoare de suflet și întăritoare de bune nădejdi în viitor, defilarea drăgălașilor băieți din Orfelinat, apoi a școlilor primare, a Școlii Medii de fete, a Liceului, a Cercetașilor, — toți în ținută mândră, voinicească, plină de viață. La urmă a defilat armata în ținută de campanie cu casca franceză de metal pe cap, ofițerii în ținută de paradă.

Cei ce au văzut frumoasa sărbare au plecat dela ea cu credința tare, că zgomotele frecărilor de toate zilele, zgomot care adeseori asurzește urechile cetățenilor, — sunt lucruri prea trecătoare și de puțină în-sămănătate, în asemănare cu dovada progresului (sporului) puternic, pe care neamul îl face și ni-l vădește în a-

rătăririle de acest fel a tinerimei noastre, armata cetățenească de mâne, care crește în duh sănătos, patriotic, luminat. Acesta e marele merit (marea vrednicie) a școlilor naționale și a Armatei naționale, de care conducătorii lor pot să fie mândri.

— Dup' a mia z Muzica militară a desfătat puplicul cântând, dela ora 5—7, în piața Orăștiei.

Seara producția aranjată de Liceu, a cărei program îl arătăm la alt loc.

Au fost zile cari ne-au adus scumpe mângăeri și mulțumiri sufletești.

Din Viața Partidelor.

Urmând cu organizarea sa în vechiul Regat, Partidul Național a ținut în 21 Mai o adunare la Botoșani (în Moldova). A fost de față dl Dr. Iuliu Maniu însoțit de mai mulți fruntași ardeleni și bucureșteni ai partidului. Adunarea a fost bine cercetată. S'au ținut numeroase vorbiri cari cer schimbarea guvernului.

— Partidul Țărănesc și-a arătat de nou dorința de a se contopi cu Partidul Național într'unul singur, pentru a forma un partid mai tare, întins peste toată țara. Gazetele din București spun, că înțelegerea merge greu (negreșit pentru aceea, că în Partidul țăărănesc se găesc azi și câțiva oameni cari, după trecutul lor, e greu a merge pe un drum). E ca un semn al vremii, că Partidul Țărănesc și-a scos foaia sa osebă la Cluj, pentru a-și duce cuvântul și a-și aduna credincioși în Ardeal și Banat, — și într'un număr mai nou al său, aceasta gazeta sfătuiește pe țăranii dela noi, să nu se ducă în politică după nimenea altul, decât după Mihalache și numai după Mihalache. Ceea-ce poate fi înțeles ca un semn, că preținia acestui partid pentru Partidul Național, nu e prea mare.

Pacea lumii

stă pe picioare cam de lut... La Lausanne sunt adunați trimișii marilor state, și — nu se prea înțeleg. Nu nimeresc proptele ce să le pună clădirii păcii...

Anglia e în mare încordare cu Rusia și cu Turcia, și Turcii spun că corăbiile de război engleze se așează în fața țărmurilor turcești din Azia, cam cum se face când se pregătesc de tras cu tunul... Grecii stau gata-gata a se lua iar de pept cu Turcii... Francezii sunt cu piciorul pe gîtul Nemților în Ruhr...

E mult praf de pușcă sămănat pe jos. De aruncă cineva un chibrit aprins, — nu știm ce vilvătăe s'ar putea aprinde iară, de care D-zeu să ne ferească.

Din America.

Cetim în ziarul „America” din Cleveland (Ohio), că în orașul Ash-tabula, pe când 200 de credincioși se aflau în biserică, s'a surpat boltitura pivniței de sub biserică și

s'a prăbușit cu toți oamenii din serică. Vre-o 40 de inși au fost niși greu, la vre-o 10 li-s'au frânt câte-o mână, câte-un picior, scăpați nerăniși s'au apucat repede de ridicarea din dărămături a căzuți.

(Sub bisericile din America află pivniți pentru trebuințele bisericești, și spălătoare, așa că dacă e însătat, merge de bea apă și își răcorește fața; iarna acolo face focul pentru încălzirea bisericii. Boltitura unei astfel de pivnițe s'a surpat aci).

Ziarul „America” vestește, deputatul Johnson, președintele Comitetului pentru supravegherea imigrării (adecă a venirii de străini din afară în țară), întemeiat datele cancelariei sale, care arată că atâtă lume merge la America, — spus, că viitorul Congres (statuturor statelor din Uniune, parlamentul statelor Unite) va aduce nouă lege privitor la imigrare (mirea de străini în țară), care restrînge și mai mult primirea străini.

După noul plan, din România vor mai fi primiți vre-o până la 500 de Români într'un an.

— A murit în America Geograful Grama, de fel din Beclean (Făgăraș), om în vârstă de abia de ani, de curând căsătorit, având și un copil. I-a rămas acolo doavă tinera soție, o soră, cumnată și soacra.

Pe aiurea și pe la noi

— În Anglia guvernul a tărat scăderea taxelor (plățile) pentru călătoria pe Căile Ferate. Pân'acum se plătea cu 75 la sută mai mult ca în vreme de pace (adecă pentru un drum care durează vreme de pace plătea 1 Leu, acum plătea 1 Leu 75 bani), și cum se scade la numai 50 la sută mai mult ca în vremea de război (așadar 1 Leu 50 bani, în loc de 1 Leu de înainte de război).

Arată foarte vin acest lucru că acea țară e condusă cu adeveră bună grijă de bărbății ei, stat, cari n'au lăsat ca războiul răstoarne toate stările și să le sfunde ca într'o prăpastie, — și ales acum, după război, nu lasă meargă lucrurile spre fund, ci ridică pe rând, pe rând, iar la rîndele lor bune.

În același timp la noi s'au urcat, acum de 1 Mai, cu 20 la sută taxele peste cele de război aci, — cari erau de vre-o 300 ori mai mari ca înainte de război.

— Iar Germania, mândra țară, merge în fruntea... scuturării. Acolo se urcă zilele astea încă 100 la sută taxele de călătorie pe trenuri, — după ce călătorii azi sunt cam de 500 de ori mai mari ca înainte de război.

— La noi când negustorii tesc, fie și numai ca sperietură, că iară se scumpește zahărul, toate femeile aleargă și cum pot mai mult, de teamă că nu o să-l mai găsească de loc, așa scump. Și negustorii își trebșoara bine, cu o vestire de urcare.

În New-York, unde prețul zahărului s'a urcat numai cu foarte puțin, — societățile femeilor au hotărât boicotarea zahărului.

